

Revisjonsrapport – HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS

Tidsrom for revisjonen:	22. – 23. mai 2013	Lovgrunnlag:	Forurensningsloven
Bedriftens adresse:	Musmyrveien 10 3520 Jevnaker	Tillatelsens dato:	11.7.2012
		Arkivnr.:	2007/4936 471
Tlf.nr.:	61 31 47 20	Arkivnr. revisjon:	2013/2433
Org.nr.:	872 337 482	Risikoklasse:	2 (deponi)
NASE-kode:	38.210	Anleggsnr*:	0532.0010.08

Kontaktperson bedrift: **Amund Bø (daglig leder)**

Revisjonsgruppe Fylkesmannen: **Knut Roland (revisjonsleder) og Stein Egil Granli (revisor)**

---

* Refererer til forurensningsmyndighetenes database Forurensning

Rapportens innhold

Rapporten beskriver påviste avvik og anmerkninger gitt i forbindelse med revisjon etter forurensningsloven med forskrifter, samt tillatelsen av 11.7.2012. Tema for revisjonen er påvirkning av ytre miljø, jf. krav i tillatelse etter forurensningsloven og krav som følger av lover og forskrifter på dette området. Bedriftens internkontroll for å sikre oppfølging av krav til ytre miljø er sentral ved revisjonen.

Bakgrunn og hovedkonklusjon

HRA har en gjeldende utslippstillatelse fra 11.7.2012. Tillatelsen omfatter avfallsdeponiet for ordinært avfall på Trollmyra, sorteringsanlegget, område for mellomlagring og gjenvinningsstasjonene. Deponiet er plassert i risikoklasse 2 og gjenvinningsstasjonene i risikoklasse 3.

Det har vært store endringer innen deponidriften i Norge de siste årene. Særlig forbudet mot deponering av biologisk nedbrytbart avfall har stilt store krav til omstilling. De store påvirkningene fra deponiene med tanke på ytre miljø er deponigass (lukt og klimagasser) og sigevann. Det er viktig at det jobbes aktivt for å redusere påvirkningene fra disse kildene.

Revisjonen avdekket enkelte mangler innen internkontrollsystemet. Dette går på vurdering av risiko, målsetninger for ytre miljø og rutiner for å avdekke og forebygge overtredelser av krav. Det er også påpekt mangler i forhold til virksomhetens mulighet for tilfredsstillende vurdering av egne klimagassutslipp.

Samtidig viser revisjonen at virksomheten har en strategi for å bidra til tilstrekkelig kompetanse internt, og at det jobbes aktivt for å øke oppsamlingen av deponigass. Revisjonen avdekket ikke overskridelser av krav i tillatelsen av 11.7.2012.

Det er avdekket 3 avvik og gitt to anmerkninger.

Rapport godkjent dato: **29.5.2013**

Revisjonsleder: **Knut Roland**

Avdelingsdirektør: **Vebjørn Knarrum**

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

Innhold

- 1. Innledning**
- 2. Dokumentunderlag**
- 3. Omfang**
- 4. Oppfølging etter revisjonen**
- 5. Vedtak om gebyr**
- 6. Avvik**
- 7. Anmerkinger**
- 8. Andre forhold**
- 9. Gjennomføring av tilsynet**
- 10. Deltakere**

1. Innledning

Varsel om revisjon ble sendt 8. april 2013. Revisjonen ble gjennomført 22. og 23. mai 2013 på Jevnaker. Formøte ble holdt 22. mai og sluttmøte ble holdt 23. mai 2013. Gjeldende tillatelse etter forurensningsloven er gitt av Fylkesmannen 11.7.2012.

Formålet med revisjonen er å undersøke:

- oppfølging av krav etter forurensningsloven med tilhørende forskrifter
- om det systematiske HMS-arbeidet fungerer tilfredsstillende når det gjelder ytre miljø

Dette omfatter undersøkelse av om:

- bedriftens internkontroll for ytre miljø er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og omtalt
- bedriften når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammer som myndighetene har satt

Revisjonen er gjennomført ved gransking av dokumenter, ved samtaler med personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis.

Rapporten beskriver avvik og anmerkninger og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av bedriftens miljøarbeid eller miljøstatus. Andre relevante forhold nevnes under pkt. 8 *Andre forhold*. Funnene som omtales i rapporten beskriver situasjonen ved kontrolltidspunktet.

Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten, jf. offentlighetsloven. Kopi av rapporten sendes også til Jevnaker kommune.

Rapportens status

Rapporten har status som foreløpig. Dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil i rapporten innen 2 uker etter at rapporten er mottatt, er rapporten å anse som endelig.

Definisjoner:

- **Avvik:** Brudd på krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen
- **Anmerkning:** Forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som tilsynsmyndighetene mener det er viktig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlag for kontrollen med krav til driften:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Virksomhetens tillatelse etter forurensningsloven av 14.12.2009

Ellers har Fylkesmannen før revisjonen mottatt dokumentasjon fra bedriften om internkontrollen og relevante dokumenter angående organisering, anlegg, drift, målinger og utslipp. Ytterligere dokumentasjon er mottatt og gjennomgått ved revisjonen.

3. Omfang

De regulerte tema innenfor bedriftens påvirkning på ytre miljø er vurdert ved revisjonen; Mottakskontroll, deponering av avfall, utslipp til vann (sigevann) og luft (deponigass), lukt og håndtering av farlig avfall.

Alle områder innenfor § 5 annet ledd i internkontrollforskriften er vurdert ved revisjonen.

Internkontrollen skal omfatte følgende:

- Kjennskap til regelverk, ansvar, opplæring og medvirkning i internkontrollen,
- Målsettinger på miljøområdet, oppfølging av disse,
- Risikokartlegging og -vurdering og oppfølging med handlingsplaner og gjennomføring av tiltak,
- Avviksregistrering og -behandling og innføring av rutiner for å forbygge brudd på HMS-kravene,
- Bedriftens interne oppfølging for å sikre at internkontrollen fungerer som forutsatt.

Det kreves skriftlig dokumentasjon på de fleste områdene nevnt over.

4. Oppfølging etter revisjonen

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS (HRA) plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må HRA **innen 5 uker etter at rapporten er mottatt**, sende en skriftlig bekreftelse som viser at avvikene er rettet. Dersom virksomheten mener det ikke lar seg gjøre å rette opp alle avvikene innen denne fristen må tilbakemeldingen inneholde en tidfestet handlingsplan som viser hvordan og når virksomheten vil rette opp avvikene. Virksomheten bes også om gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til dette.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (postmottak@fmop.no) til Fylkesmannen i Oppland.

5. Vedtak om gebyr

HRA er ved denne revisjonen plassert i gebyrsats 3, jf. Fylkesmannens varselbrev datert 8. april 2013. Dette betyr at dere skal betale **kr. 80 100,-** i gebyr for den gjennomførte revisjonen. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif).

Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-8 om gebyr for revisjon (flerdagstilsyn). Gebyrets størrelse kan klages inn til Klima- og forurensningsdirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra denne foreløpige rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Oppland.

Fylkesmannen viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

6. Avvik

Det ble avdekket følgende avvik ved revisjonen:

Avvik 1: Virksomhetens internkontroll har mangler. Vi viser til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

Avviket er basert på følgende:

1-A: Virksomheten har ikke satt seg konkrete og etterprøvbare miljømål i sin internkontroll, jf. Internkontrollforskriften § 5 punkt 4.

Kommentar: Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 4 sier at virksomheten skal fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet, og at dette må dokumenteres skriftlig. HRA har mål blant annet om ikke å ha avvik vedrørende utslipp fra behandlingsanlegg (viser til strategiplan fra nov. 2011). Med behandlingsanlegget menes hele anlegget (deponi, mottaksanlegg, biogassanlegg, renseanlegg og miljøstasjoner). Med utslipp menes utslipp til luft, vann og støy. Virksomheten har hatt avvik i 2012. Den nevnte målsetningen anses som en visjon, mer enn en målbar og konkret målsetning.

Konklusjon: HRA må innføre og kunne dokumentere at de har konkrete og etterprøvbare miljømål i sin internkontroll.

1-B: Det er mangler ved virksomhetens risikokartlegging av aktiviteter og risikoforhold, jf. Internkontrollforskriften § 5. 2. ledd punkt 6 og § 4, 2. ledd. Vi viser også til tillatelsen av 11.07.11 punkt 1.5.

Kommentar: Anlegget til HRA, med unntak av gjenvinningsstasjonene, er plassert i risikoklasse 2. Dette er nest høyeste risikoklasse og den høyeste Fylkesmannen er myndighet for. Risikoklassen tar hensyn til flere faktorer som lokalisering, virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse, og sier hvordan myndighetene vurderer risikoen for påvirkning av ytre miljø. Risikoklasse 2 forteller at myndighetene vurderer denne som høy for anlegget til HRA. I internkontrollforskriften § 5 står det blant annet at «*internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø, og sikkerhetslovgivningen*». Dette betyr at jo høyere risikoklasse, jo mer forventes av internkontrollen og dermed utarbeidelse av rutiner, prosedyrer, risikovurderinger og avvikssystem.

Fylkesmannen vurderer at den dokumenterte kartleggingen av risikoforhold med tanke på ytre miljø for driften til HRA, og da særlig deponiet, renseanlegget, biogassanlegget og gjenvinningsstasjonene, ikke er fullt ut tilfredsstillende for å ivareta kravene i internkontrollforskriften § 5. Vår vurdering er basert på følgende:

- Virksomheten mangler en prosedyre for utarbeidelse av risikovurderingen.
- Gjeldende risikovurdering er fra 2004. Deler av denne anses som utdatert. Unntaket er risikovurdering for farlig avfall, som gjøres årlig, og asbest.
- Virksomheten har ikke identifisert alle relevante farer og problemer (uønskede hendelser)
  - Eksempler omfatter:

- Individuell vurdering av miljøstasjonene
  - Utslipp av klimagasser (mottakskontroll, deponi, gassoppsamlingsystem, biogassanlegg etc.)
  - Lukt
- Det er ingen definerte kriterier for å avgjøre hvilken risiko som vurderes (akseptkriterier)
  - Det kunne ikke vises til en handlingsplan basert på resultatene fra risikoanalysen.

Konklusjon: Virksomheten må forbedre arbeidet med risikovurderingen, og på denne bakgrunn utarbeide planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

1-C: Virksomheten har ikke tilstrekkelige rutiner og prosedyrer for å rette opp og forebygge overtredelser av krav i miljøregelverket, jf. Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 7. Vi viser også til utslippstillatelsen av 11.7.2012 punkt 1.5.

Kommentar: Fylkesmannen fant at det mangler tilfredsstillende skriftlige rutiner og prosedyrer for å sikre:

- At betong (og annet inert avfall med mulig innhold av eks. PCB) fra sorteringsrampa sorteres ut for nærmere kontroll og eventuell testing ved mistanke om at grenseverdiene i avfallsforskriftens kap. 9 vedlegg II 2.1 overholdes.
- At risikovurderingen utføres tilfredsstillende.
- At avvikshåndtering utføres tilfredsstillende.
- At det praktiseres optimal styring av gassuttak, gass til fakling og til brenner for oppvarming.
- At det dokumenteres at det gjennomføres stikkprøvekontroll av avfall til biogassanlegg.

Konklusjon: Virksomheten mangler sentrale rutiner og prosedyrer som sikrer at overtredelser av krav i regelverk rettes opp og forebygges.

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 7: *Internkontroll innebærer at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.*

Utslippstillatelsen punkt 1.6: *For alle anlegg som reguleres av kravene i denne tillatelsen, som oppsamlingssystem for sivevann, gassanlegg, overvannssystem og grunnvannsbrønner, skal det foreligge oppdaterte prosedyrer for drift, vedlikehold, oppfølging og kontroll. Driftsrutinene skal sikre at nærmiljøulempene som følge av driften reduseres til et minimum.*

Avvik 2: Virksomheten mangler et separat mottak for forurensede masser og masser med ukjent innhold, jfr. Punkt 7.3.2 i tillatelsen.

Kommentar: Virksomheten skal i henhold til avfallsforskriften § 11-10 og gjeldende utslippstillatelse sørge for at det eksisterer et tilstrekkelig tilbud for mottak av farlig avfall, herunder også mottak av forurensede masser og masser med ukjent innhold. Virksomheten videresender i dag rutinemessig større lass med forurensede masser fra næringsaktivitet til

andre godkjente mottak, men mangler mottak for slike masser fra privatpersoner/husholdninger. Manglende mottak vil kunne resultere i at farlig avfall i form av forurensede masser havner på avveie, til helse- og miljømessig ulempe.

Konklusjon: HRA må etableres mottak for forurensede masser og masser med ukjent innhold fra privatpersoner/husholdninger for å overholde kravet i avfallsforskriften og pkt. 7.3.2 i tillatelsen, om tilstrekkelig tilbud for mottak av farlig avfall.

Avvik 3: Virksomheten mangler dokumentasjon på beregnet effektivitet knyttet til oppsamlet deponigass, og at denne er optimal. Vi viser til utslippstillatelsen av 11. juli 2012 punkt 5.2 og 2.2.2 jf. Forskrift om systematiske helse-, miljø – og sikkerhetsarbeids i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 2. ledd punkt 4 og 7.

Kommentar: Utlekkasje av deponigass er en vesentlig bidragsyter til det totale bildet mht utslipp av klimagasser i fylket og landet forøvrig. Ansvarlig for etterdrift av deponi med gassuttak har dermed en viktig oppgave knyttet til å utvinne deponigassen på en mest mulig effektiv måte ut fra deponiets potensiale, og utnytte gassen til nyttige formål. Virksomheten kunne ikke vise til at det er gjort en vurdering av deponiets beregnede potensiale for gassproduksjon, for på den måten danne et grunnlag for å vurdere gassanleggets effektivitet, og hvorvidt oppsamlingsanlegget er dimensjonert, bygget og driftet for et miljømessig optimalt gassuttak, tilpasset deponiets størrelse og forventet/beregnet gasspotensial.

Konklusjon: Virksomheten må tilegne seg et bedre grunnlag for å vurdere effektiviteten for uttaket av deponigass. Dette betyr at det må beregnes hva deponiets gassproduksjonspotensiale er, og at dette må vurderes i forhold til faktisk gassuttak. Fylkesmannen mener også at dette vil gi et godt grunnlag for å sette seg konkrete mål med tanke på ytre miljø (se avvik 1-A).

7. Anmerkninger

Anmerkning 1: Virksomheten har avrenning fra fast biorest. Avrenningen går utenom sigevannsystemet ved store nedbørsmengder. Vi viser til forurensningsloven § 7 og tillatelsens punkt 1.3.

Fast biorest er et produkt fra biogassproduksjonen, og som legges på fast dekke (asfalt) før videre sluttbehandling/behandling. Det er etablert kummer på dekket for å håndtere overflatevann og avrenning. Helning og manglende kant rundt dekket samt feil type lokk på den ene kummen, gjør at overflatevann og avrenning fra bioresten renner ut i terrenget. Fylkesmannen anser denne lagringen som lite tilfredsstillende. Ved enkle grep, som en asfaltkant og utskifting av lokk på den ene kummen (fra tett lokk til gitter), vil avrenningen fra dette området begrenses vesentlig.

Anmerkning 2: Leveranser av avfall på gjenvinningsstasjonen hos HRA, inkludert farlig avfall, blir ikke nødvendigvis kontrollert av personell før sortering. Dette medfører redusert mulighet for å avdekke hva slags avfall som mottas og muligheten for å avdekke eventuelle virksomheter som leverer farlig avfall som privatpersoner.

Ved innkjøring på sorteringsrampa går ikke alle leveranser via driftspersonell før endelig sortering og tømning. Noen leveranser blir kontrollert ved vekta, og større andel blir

kontrollert og veiledet på sorteringsrampa. Dagens praksis er svært avhengig av god bemanning for å oppnå tilfredsstillende utsortering av ulike avfallsfraksjoner.

8. Andre forhold

Ved fravær av personell er det en risiko for at kapasiteten blir for liten til å håndtere oppgavene som er nødvendig for å redusere muligheten for feil og uhell med mulig påvirkning av ytre miljø. Ved høyt sykefravær må bedriften sikre at pålagte oppgaver utføres tilfredsstillende, om nødvendig ved å tilføre økt personalkapasitet.

9. Gjennomføring av tilsynet

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Samtaler og verifikasjoner 22. og 23. mai 2013:

Fylkesmannen hadde samtaler med i alt 5 ansatte i virksomheten. Dag en ble brukt til kort formøte, samt samtaler. Dag to ble brukt til verifikasjon av virksomhetens dokumenter og anlegg.

Sluttmøte 23. mai 2013:

Fylkesmannen presenterte funn etter revisjonen, oppdelt i avvik og anmerkninger. Kun leder og nestleder deltok på for- og sluttmøte.

10. Deltakere

Oversikten viser hvem som har deltatt ved møter under revisjonen. Det er satt kryss ved de som har deltatt under møter og samtaler.

Navn	Funksjon	Formøte	Samtale	Sluttmøte
Fra virksomheten				
Amund Bø	Daglig leder	X	X	X
Jan Reistad	Nestleder/ Driftsleder	X	X	X
Espen Nordberg	Driftsmedarbeider		X	
Lena Ryhagen	Driftsmedarbeider		X	
Arne Songelien	Driftsoperatør biogassanlegg		X	
Fra Fylkesmannen				
Stein Egil Granli	Revisor	X	X	X
Knut Roland	Revisjonsleder	X	X	X